

**PROFESOR CZESŁAW PAWEŁ DUTKA
(1936-2020)**

Profesor Czesław Paweł Dutka (ur. w 1936 r. w Orszykowcach koło Tarnopola, zm. w 2020 r. w Polanicy Zdrój) był wybitnym humanistą i jednym z nestorów zielonogórskiej polonistyki. Zajmował się teorią, historią i krytyką literatury. Jego specjalnością była socjologia literatury, metodologia badań literackich, literatura okresu romantyzmu i literatura współczesna oraz komparatystyka.

W latach 1960-1965 studiował polonistykę na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego, następnie (w latach 1965-1975) pracował jako nauczyciel języka polskiego w szkołach średnich w Kłodzku. Był wówczas współorganizatorem Kłodzkich Wiosen Poetyckich i lektorem DKF przy polanickim kinie „Światowid”. W roku 1977 podjął pracę na Politechnice Wrocławskiej i w latach 1977-1982 wykładał tam socjologię. W roku 1978 obronił doktorat na Uniwersytecie Wrocławskim na podstawie dysertacji poświęconej schematowi kordianowskiemu prozy obrachunków inteligenckich, jego promotorem był prof. Jan Trzynadłowski.

W roku 1982 Czesław P. Dutka przybył do Zielonej Góry i został zatrudniony w Instytucie Filologii Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze (od roku 2000 w Uniwersytecie Zielonogórskim) jako wykładowca historii literatury polskiej XIX wieku, teorii literatury i poetyki. Od tego czasu zaczyna się najbardziej owocny naukowo okres w Jego życiu, a zarazem jeden z ważniejszych etapów w rozwoju zielonogórskiej polonistyki. W roku 1990 Profesor Dutka powołuje Zakład Teorii Literatury, który będzie prowadził aż do czasu przejścia na emeryturę w roku 2006. Jako kierownik Zakładu ma pod opieką grupę asystentów, nad którymi sprawuje pieczę naukowo-dydaktyczną. W tym czasie niezwykle aktywnie działa w środowisku uczelni i miasta. Organizuje konferencje i sympozja, współpracuje z instytucjami kulturalnymi Zielonej Góry, przede wszystkim z Wojewódzką i Miejską Biblioteką Publiczną im. Cypriana Norwida. W roku 1990 otrzymuje tytuł doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa, a w roku 2002 – tytuł profesora nauk humanistycznych.

30 czerwca 1999 roku Profesor Czesław P. Dutka został powołany na stanowisko rektora założyciela Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu – tę funkcję pełnił do roku 2008. Oprócz obowiązków rektora uczelni wałbrzyskiej i kierownika zielonogórskiego Zakładu Teorii Literatury, pełnił także dwukrotnie obowiązki prodziekana ds. nauki Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Zielonej Górze, członka Komitetu Nauk o Literaturze (w kadencji

1999-2004) oraz członka Komitetu Ekspertów do oceny jakości kształcenia na filologii polskiej w wyższych szkołach pedagogicznych. Był ponadto członkiem kilku towarzystw naukowych (PTJ, LTN), założycielem i prezesem Wałbrzyskiego Towarzystwa Naukowego. Przez wiele lat przewodniczył działalności Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza (oddział lubuski). Profesor zasłużył się także w pracy dydaktycznej i organizacyjnej. Był promotorem, moderatorem i recenzentem rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, organizatorem licznych konferencji naukowych, sesji, sympozjów.

Profesor Czesław P. Dutka przebywał w Zielonej Górze do roku 2006. Po przejściu na emeryturę wyjechał i zamieszkał w Wałbrzychu, ale z zielonogóorską uczelnią utrzymywał stały kontakt. Trudno przecenić Jego zasługi dla tutejszej polonistyki. Stał się On inicjatorem badań, które do dzisiaj są uprawiane na naszej uczelni, a Jego działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna wydatnie przyczyniła się do rozwoju naukowego regionu. W pamięci współpracowników zapisał się jako wielki erudyta, błyskotliwy teoretyk literatury, wytrawny znawca Norwida i... świetny szachista, gdyż Jego pasją były szachy. Był szachowym mistrzem Polski nauczycieli (Gdynia 1975), a także trenerem tej dyscypliny; zdobywcą Złotej Odznaki Polskiego Związku Szachowego (1978), współorganizatorem i trzykrotnym dyrektorem Turnieju Szachowego im. A. Rubinsteina w Polanicy (obecnie Memoriału Akiby Rubinsteina).

Profesor Czesław P. Dutka był znaczącą postacią nie tylko w dziejach zielonogórskiej uczelni, ale też miasta i regionu. Sprawował pieczę nad ogólnopolskimi warsztatami pisarstwa kreatywnego, zorganizowanymi w ramach kierowanego przezeń (w latach 1995-1998) Uniwersytetu Poezji, ponadto kierował pracami regionalnego komitetu Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Zasłynął jako animator życia kulturalnego na Ziemi Lubuskiej. Jego działalność integrowała tutejsze środowisko akademickie ze środowiskiem literackim i silnie oddziaływała na rozwój kulturalny Miasta, odciskając głęboki ślad w krajobrazie naukowo-kulturalnym Zielonej Góry. Dokonania naukowe, kulturalne, organizacyjne i dydaktyczne Profesora Czesława P. Dutki były wielokrotnie nagradzane i wyróżniane: przez prezydenta (Złoty Krzyż Zasługi, 1989), ministra (Medal Komisji Edukacji Narodowej, 1991, nagrody w latach 2000, 2001, 2002), rektora – w latach 1987, 1991, 1995 i władze miasta: 1992, 1996. W roku 1977 otrzymał medal Zasłużony Działacz Kultury, w roku 1994 zaś nagrodę kulturalną Czarta Lubuskiego.

Profesor Czesław P. Dutka pozostawił po sobie grono uczniów i wychowanków. Pozostawił też znaczący dorobek, na który składają się liczne prace naukowe i krytycznoliterackie. Do najważniejszych z nich należą: *Literatura – badacz i krytyk. Wybrane role partnerów interakcji poznawczej* (1990; 2000), *Tancerz idei. Pisarz jako autor i świadek znaczeń* (1995; 2000), *Mit i gest. Bohater kordianowski prozy rozrachunków inteligenckich* (1986), *Mistrzowie i szkoły. Szkice o tradycji literaturoznawstwa* (1998), *Słowo peryferyjne. Eseje, szkice literackie i recenzje* (1999); redakcje prac zbiorowych,

między innymi: *Maska i cień. Sympozja Mickiewiczowskie* (1998), *Genologia i konteksty. Materiały konferencji teoretycznoliterackiej* (2000), *Gatunki okołoliterackie* (2002), *Norwid – nasz współczesny* (2002).

Małgorzata Mikołajczak

